

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

28. Diuisio huius Loci secundùm rem, & varia genera Enumerationis

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

Vide Cic. in
part. 3. ter-
tio de orat.
sect. 19. &
si in Bruto
214.

Partium e-
numeratio
economica
sermonis.

dignoscendam, sed etiam vberiori stylo per-
textendam, non mediocriter conferat adimen-
tum. Est autem rei in singulas partes, apta que-
dam distributio. Partes apud Ciceronem (ne
ad Logicorum testimonia recurramus) duo-
bus modis intelliguntur. Sunt enim partes to-
tius quod in se eadem partes complectitur, ut
corpus, humeros, brachia, thoracem; sunt &
partes generis, quas genus sub se continet, alio-
modo species, & forma nominantur, & pru-
dentia, iustitia, fortitudo, ratio virtutis. Vel
si maius, alia partes sunt essentia, alia sunt in-
tegrantes, & accedunt magis ad decus totius,
quam ad compositionem. Ex hac distinctio-
ne partium in tractandis rebus dignitas, & decus
tunc quod maxime est in oratione mo-
menti, claritas affusa confurgit, ut hunc locum
iure totius sermonis economiam possis ap-
pellare. Ac quemadmodum in confuso cor-
pore, ubi (quod aiunt) neque pes, neque caput,
omnia se de permixta, & monstrosa sunt: Sic
etiam ubi nulla ab oratore instituitur concin-
na partium distributio, fluctuare, & immentis
quibusdam tenebris circumfundi orationem
necesse est. Hoc in maiori mundo, hoc etiam
in minori Dei conditoris sapientia solertissi-
me providit, in quibus tanta, tam varia, tam
prudens singularum partium distributio, non
modo ad suas cuique functiones eximiam fa-
cilitatem, sed decus præterea, atque elegan-
tiam impertitur.

Divisio huius loci secundum rem, & varia gene-
ra enumerationis.

CAPVT XXVIII

Quanta est partium diuersitas, tanta quoque
confurgit loci varietas. Ut igitur partium,
alia sunt essentia: quæ genera, species diffe-
rentiaque spectant. Alia accedunt, quæ ad
proprium, accedensque Logicorum referun-
tur. Sic diuersa quoque, & in quinque partes
ad summum distributa nascuntur argumenta,
quæ inter se, & dignitate differunt, & rubore.

Præstantiora enim sunt, & validiora, quæ
essentiam spectant, quam quæ extrinseca tan-
tum, & adsciticia sunt. Essentialis hæc est partium
enumeratio, sumpta a partibus generis. Sed
omne, quod honestum est, id quatuor partium eritur
ex aliqua. Aut enim in perspicentia veri, solex-

Cicero l. 1.
offic.

tiæque versatur: Aut in hominum societate
tuenda, tribuendoque suum cuique, & rerum
contractarum fide: Aut in animi excelsi, atque
inuiti magnitudine, ac robore: Aut in omni-
um, quæ sunt, quæque dicuntur ordine, &
modo: in quo inest modestia, & temperantia.
Ex quo ita liceat concludere, si virtus est, aut
prudencia est, aut iustitia, aut fortitudo, aut
temperantia. Alia sumitur à partibus intrinse-
cis, & essentiam rei componentibus, quales
sunt in homine corpus, & anima rationis par-
ticeps, ex quo rectè inferas eum non esse ho-
minem, qui siue corpore, siue anima fuerit de-
stitutus. Et hæc quidem argumenta robustissi-
mè conuincunt. Alia quæ appositas com-
plectuntur potestates, & accidentia, minus
quidem habent ponderis, valent tamen ad or-
natam amplificationem, orationisque circum-
ductam amplitudinem, tum coniuncta vim
obtinent, quæque magis propria sunt illius
rei, cui tribuuntur, eo difficilius eleuantur. Ad
hoc genus pertinent, quæ habet Arnobius lib.
3. aduersus gentes.

Arnob. l. 3.

(Sed ut enim ad vsus certos manus, pedes,
oculi, cæteraque constructio membrorum
sua quæque in officia constituta est: Ita con-
uenit credere in sui muneris functionem has
esse partes comparatas: aut confidendum est
in Deorum corporibus esse aliquid vacuum,
quod sit frustra, & inaniter fabricatum. Quid
dicitis o sancti, atque impolluti Pontifices re-
ligionum: Habent ergo Di sexus, & genitalium
membrorum circumferunt foeditates, quas ex
oribus verecundis infame est suis appellatio-
nibus promere.) Ita irridet Ethnicos, qui cor-
poream faciunt diuinitatem, singulas corpo-
rum partes colligens, etiam viles, & oble-
nas, ut hanc corporis fabricam à diuina natu-
ra alienam esse ostendat.

Divisio secundum modum & varia argu-
mentationum ab enume-
ratione partium
genera.

CAPVT XXIX.

Hæc prima enumerationis partium di-
uisio secundum rem, alia secundum rei
modum confurgit; & ea triplex est. Vna cum
X 3 affir-